

E-mail

infovh@verenighogescholen.nl

Doorkiesnummer

(070) 312 21 21

Datum

15 april 2019

Ons kenmerk

19.4765.cg

Onderwerp

Lessen uit de voorinvesteringen

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
mevrouw drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ 'S-GRAVENHAGE

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Vorig najaar heeft u aan de Tweede Kamer toegezegd om in het voorjaar van 2019 op landelijk niveau te rapporteren over de lessen die door de hogescholen en universiteiten in overleg met de medezeggenschap zijn getrokken naar aanleiding van de voorinvesteringen en het rapport van de Algemene Rekenkamer (ARK).¹ Op uw verzoek hebben de Vereniging Hogescholen (VH) en de Vereniging van Universiteiten (VSNU) die inventarisatie uitgevoerd mede in relatie tot het proces van totstandkoming van de kwaliteitsafspraken. In lijn met het sectorakkoord is het uitgangspunt dat deze kwaliteitsafspraken op lokaal niveau in dialoog met personeel en studenten binnen de instelling invulling krijgen. Het monitoren op landelijk niveau heeft niet het oogmerk om hierop te interveniëren, maar wel om ons hierover (ook) landelijk te verantwoorden. Ten behoeve van deze inventarisatie is begin maart bij alle hogescholen en universiteiten een vragenlijst uitgezet om inzicht te geven in de uitkomsten van het overleg dat tussen CvB en medezeggenschap heeft plaatsgevonden rond de bespreking van het ARK-rapport. De vragen zijn ontleend aan de genoemde brief van 17 oktober 2018² en zijn voorafgaand aan het uitzetten afgestemd met de studentenorganisaties. Alle hogescholen en universiteiten aangesloten bij de VH respectievelijk VSNU zijn hierop bevraagd. Deze brief schetst de uitkomsten van deze inventarisatie.

¹ Algemene Rekenkamer (25 januari 2018), Eindrapport 'Voorinvesteringen en medezeggenschap hoger onderwijs' (bijlage bij TK 31 288, nr. 606).

<https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2018/01/25/voorinvestering-en-medezeggenschap-hoger-onderwijs>

² Minister van OCW (17 oktober 2018), Brief aan Tweede Kamer over 'Uitvoering moties voorinvesteringen' (TK 31 288, nr. 663). <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31288-663.html>

Totaaloverzicht uitkomsten

Alle 36 hogescholen en 14 universiteiten hebben een ingevulde vragenlijst teruggestuurd. De respons is daarmee 100%. Uit de antwoorden van de instellingen valt op te maken dat van alle hogescholen destijds 22 een (vertrouwelijke) instellingsrapportage van de ARK hebben ontvangen en deze allemaal op enig moment gedeeld zijn met de medezeggenschap. De overige 14 hogescholen hebben géén instellingsrapportage ontvangen en konden die dus ook niet delen met de medezeggenschap. Dit verschil in benadering van de verschillende instellingen is toegelicht door de ARK in de paragraaf 'Aanpak onderzoek' op pagina 48 van het eindrapport.³ De 14 universiteiten hebben allemaal een (vertrouwelijke) instellingsrapportage van de ARK ontvangen.

Heeft het CvB de (vertrouwelijke) instellingsrapportage van de Algemene Rekenkamer met betrekking tot de voorinvesteringen gedeeld met de centrale medezeggenschap?

Alle 22 hogescholen met een instellingsrapportage hebben op enig moment de medezeggenschap vertrouwelijk geïnformeerd. Bij 12 van de 14 universiteiten is de integrale rapportage op enig moment gedeeld en besproken met de medezeggenschap. In twee gevallen is de rapportage niet gedeeld, maar zijn wel de hoofdlijnen ervan besproken respectievelijk is de beantwoording van de vragen tijdens het onderzoek van de ARK besproken tussen CvB en medezeggenschap.

Op welk(e) moment(en) en op welke wijze is de (vertrouwelijke) instellingsrapportage van de Algemene Rekenkamer m.b.t. de voorinvesteringen door het CvB gedeeld en besproken met de centrale medezeggenschap?

Van de 22 hogescholen hadden in totaal 18 de medezeggenschap kort voor, of direct na, het uitkomen van het publieke eindrapport in januari 2018 geïnformeerd over de vertrouwelijke instellingsrapportage, zoals door de Vereniging Hogescholen aan de leden was geadviseerd. De Algemene Rekenkamer heeft in september 2018 (desgevraagd) schriftelijk aan de Minister van OCW gemeld er geen bezwaar tegen te hebben wanneer de instellingen de vertrouwelijke instellingsrapportages (nota's van bevindingen) ook vertrouwelijk zouden delen met de medezeggenschap.⁴ De 4 overige hogescholen hebben de instellingsrapportage hierna gedeeld met de medezeggenschap, in het najaar van 2018 of uiterlijk begin 2019 in het kader van het gesprek over de kwaliteitsafspraken. Bij de 12 universiteiten waar de instellingsrapportage met de medezeggenschap is gedeeld is deze op verschillende momenten onderwerp van gesprek geweest. In twee gevallen was deze bespreking al in 2017, waardoor deze nog betrokken kon worden bij de behandeling van de begroting 2018. Een universiteit heeft het rapport in het najaar van 2018 verstrekt. De overige universiteiten deden dit in het eerste half jaar van 2018.

³ Algemene Rekenkamer (25 januari 2018), Eindrapport 'Voorinvesteringen en medezeggenschap hoger onderwijs' (bijlage bij TK 31 288, nr. 606).

<https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2018/01/25/voorinvestering-en-medezeggenschap-hoger-onderwijs>

⁴ Algemene Rekenkamer (11 september 2018), Brief aan de minister van OCW (TK 31 288, nr. 653).

<https://www.rekenkamer.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs-en-onderzoek/documenten/kamerstukken/2018/09/11/brief-aan-de-tweede-kamer-onderzoek-naar-voorinvesteringen-en-medezeggenschap-hoger-onderwijs>

De bespreking van het rapport heeft niet op iedere instelling op dezelfde wijze plaatsgevonden. De meeste instellingen hebben het rapport gedeeld en vervolgens besproken tijdens een vergadering met de centrale medezeggenschapsraad. Andere instellingen hebben het rapport alleen gedeeld met de medezeggenschap. Op deze instellingen is, veelal met inspraak van de medezeggenschap, besloten het niet verder te bespreken tijdens een aparte vergadering.

Een aantal instellingen heeft het rapport slechts ter inzage voorgelegd aan de medezeggenschap, het alleen gedeeld met het dagelijks bestuur van de medezeggenschapsraad of het alleen gedeeld met een aantal vertegenwoordigers uit de medezeggenschapsraad. Een aantal instellingen heeft alleen de hoofdconclusies van het rapport besproken. Van de instellingen zonder instellingsrapportage heeft een groot deel wel het algemene rapport van de ARK besproken met de medezeggenschap.

Welke lessen zijn getrokken uit de bespreking van de ARK-rapportage door het CvB met de centrale medezeggenschap?

De bespreking met de medezeggenschap bij hogescholen en universiteiten heeft in alle gevallen geleid tot afspraken over verbeteringen in de wijze waarop het overleg gevoerd wordt met het oog op de totstandkoming van kwaliteitsafspraken. De instellingen met positieve conclusies van de ARK geven aan dat zij deze 'best practice' hebben doorgetrokken naar de kwaliteitsafspraken. Bij een aantal instellingen wordt in de kwaliteitsafspraken direct verwezen naar de lessen die getrokken zijn uit het ARK-rapport of is bij de totstandkoming van de kwaliteitsafspraken alsnog expliciet gesproken over het rapport. Er wordt vanuit gegaan dat deze lessen de komende jaren blijvend aandacht houden. Hier zijn in de kwaliteitsafspraken expliciet afspraken over gemaakt op landelijk niveau.

Wat vooral naar voren komt is het belang van duidelijke afspraken maken vooraf, deze ontbraken bij de voorinvesteringen. Hieruit vloeit voort dat het belangrijk is concrete en controleerbare afspraken te maken over de processen, betrokkenheid, en inzicht in het inzetten van middelen.

Veel instellingen geven aan dat zij ná het proces van de voorinvesteringen een duidelijker begrotingsproces hebben vastgelegd en duidelijk hebben vastgelegd hoe het proces van instemming van de medezeggenschap op de (hoofdpijnen van de) begroting is geregeld.

Een belangrijke les is dat de medezeggenschap voldoende ondersteund moet worden, door ze vroegtijdig te betrekken, ze voldoende te scholen en ze voldoende te faciliteren. Bij de meeste instellingen hebben de lessen van de voorinvesteringen geleid tot betere facilitering en scholing voor de medezeggenschap. Ook het beter ondersteunen en faciliteren van de decentrale medezeggenschap is daarbij belangrijk.

De verhouding tussen centrale en decentrale afstemming heeft over het algemeen meer aandacht gekregen sinds de voorinvesteringen. Heldere afspraken maken over de verhouding tussen de centrale en decentrale medezeggenschap is een belangrijke les. Hier gaat het dan om het duidelijk beleggen van het instemmingsrecht bij het juiste orgaan en de juiste afstemming bereiken over de mate van concreetheid van plannen op verschillende niveaus.

Door deze acties te ondernemen krijgt de medezeggenschap duidelijker inzicht in de investeringen. Vrijwel alle instellingen concluderen dat er een heldere koppeling gemaakt moet worden tussen de lange termijn strategie en de jaarlijkse begroting. De medezeggenschap moet hier duidelijk inzicht in hebben. Veel instellingen wijzen erop dat ze bij de totstandkoming van de kwaliteitsafspraken goede afspraken hebben gemaakt over het inzichtelijk maken van de investeringen.

Is in het verlengde van bovenstaande aan de orde geweest of het gewenst en mogelijk is om ten opzichte van de voorinvesteringen nog aanvullende maatregelen te nemen, zo ja: welke maatregelen en indien van toepassing: hoeveel budget is/was hiermee gemoeid?

Op een aantal instellingen zijn in het kader van de inzet van de studievoorschotmiddelen c.q. de kwaliteitsafspraken gesprekken gevoerd over (extra) investeringen. De instellingen geven aan dat is afgesproken te proberen scherper te begroten om zodoende middelen effectiever te besteden. Bij een aantal instellingen heeft het gesprek geleid tot eigen maatregelen om ook méér te kunnen investeren.

Mede namens de voorzitters van VSNU, ISO en LSVb,

Maurice Limmen,
voorzitter Vereniging Hogescholen